

Ruxandra ANTON

O noapte ceva mai liniștită

Absolvent al Academiei de Teatru din Iași în 2001, Adi Afteni se află la prima montare propriu-zisă a unui spectacol, după ce a mai avut un spectacol de pantomimă și animație pe black-light la Sala Studio. Însă când judeci un spectacol nu contează palmaresul regizorului, cum nici spectatorii nu-și cântăresc aplauzele în funcție de altceva decât de emoția spontană pe care o trăiesc. Pe scena aproape goală, cu un postament paralelipipedic aproape de fundal și un ecran din pânză albă în spatele căruia se perindă dublurile personajelor aflate în fața ecranului, începe derularea filmului mut al *Noptii furtunoase*. Cât de atipic trebuie să fii pentru a smulge spectatorul din plictiseala obișnuitului? Peste câte variante ale *Noptii furtunoase* trebuie să treci pentru a ajunge la linia de sosire a momentului cerut de prezent? Dacă regizorul a mizat pe economia de mijloace scenice și a ales pantomima ca singura unealtă de exprimare a unui text caragialesc, unde - nu trebuie să uităm! - comicul de limbaj este structura de bază a piesei, și-a asumat din start un risc, pentru că îți trebuie măiestrie și inventivitate debordante, altfel nu poți să schițezi nici un hohot de râs, doar insinuând povestea și caracterul personajelor. Să mai adăugăm că un spectacol doar de pantomimă nu este chiar o noutate și că un Dan Puric, de exemplu, reușește să asambleze dansul și pantomima în povești clare și pline de umor de o uimitoare bogăție de sensuri. La reprezentația la care am asistat – e adevărat! – s-a râs în sală, s-a aplaudat, dar nu la momentele unde spectacolul clasic te obligă să râzi. Aici s-au inversat mult aceste momente, tocmai din acest motiv: devalorizarea pantomimei, minimalizarea ei și chiar banalizarea ei. Personajele mimează vorbirea, furia, râsul, ajutate de gestică, dar nu mimează povestea printr-un ansamblu al mișcării sugestive, specifică pantomimii. Sunt câteva momente reușite de pantomimă, dintre care cel mai reușit este cel al Ziței la oglindă. Tot spectacolul este construit în maniera clasică obișnuită, cu tușe mai accentuate ale mișcării scenice și gesticii, uneori ridicole (exemplu: comentariul gazetei *Vocea Patriotului Național*), la care doar sonorul nu funcționează. Cine nu cunoaște textul nu are șanse să ajungă la el prin acest spectacol. Din punct de vedere al imaginii, spectacolul este reușit: așezarea pe două planuri a acțiunii (a povestirii și a desfășurării ei), prin dublura personajelor, cât și folosirea nuanțelor sepia la costumele de epocă dau o notă originală și elegantă întregului ansamblu scenic. Ingenioasă și bine realizată este dublarea personajelor, astfel încât se creează impresia de perfectă similitudine: la aceasta o importantă contribuție o are modul cum au fost focalizate luminile și folosirea lor în sepia. Efectul obținut este halucinant: fiecare personaj are geamănul său, unul în prim-plan, iar celălalt în plan secund, în spatele sau în fața ecranului. Țircădău este unicat, el este doar o reprezentare a poveștii deja petrecute și redată de Zița, așa cum se află și în text. Alte calități ale spectacolului sunt simplitatea și impresia pe care o degajă, de esență cinematografică de bună factură. Muzica de taraf, în ton cu ecuația scenică ce reînvie începutul secolului XX, ridică tonul acestui spectacol care pierde mult chiar prin elementul pe care a mizat: pantomima. Nu pot aborda aspectul privind jocul personajelor, câtă vreme ele au fost lăsate să vorbească fără sonor, cu tot arsenalul explicit al gesturilor și grimaselor, dar fără un traseu sugestiv al mișcării scenice care

să suplinească lipsa textului. Să-l încorsetezi pe Caragiale într-un spectacol mut, fără a uza măcar de *flash-uri* de text scris proiectate pe un ecran, mi se pare o îndrăzneală provocare care, de această dată, nu și-a atins țelul și a rămas blocată într-o parțială comunicare cu textul, rezultatul fiind o comedie fără haz.

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași – O noapte furtunoasă de I.L. Caragiale. Regia și adaptarea: Adi Afteni. Scenografia: Rodica Arghir. Cu: Daniel Busuioc, Doru Aftanasiu (*Jupân Dumitrache*), Florin Mircea, Dumitru Rusu (*Ipingescu*), Octavian Jighirgiu, Genovel Alexa (*Chiriac*), Adi Afteni, Ovidiu Ivan (*Rică Venturiano*), Sergiu Enache (*Țircădău*), Denisa Pârțac, Ioana Lefter (*Spiridon*), Laura Bilic, Ana-Maria Cazacu (*Veta*), Nicoleta Ciobanu, Ramona Dorneanu (*Zița*). Data reprezentației: 6 mai 2006.

Galati

Despre infernul urii

Marius von Mayenburg, autorul piesei *Paraziții*, este cel mai important dramaturg al tinerii generații din Germania, piesele sale fiind montate cu succes și în alte țări. Când pleci la un spectacol cu buna impresie și încrederea pe care le ai din alte montări ale unui regizor, un eșec te poate surprinde și dezamăgi mai mult decât în situațiile în care nu știi nimic despre profilul lui. Așa s-a întâmplat cu *Paraziții*, un spectacol de Sorin Militaru. Cu ce poți să pleci de la un spectacol neîmbrăcat bine teatral? Cu un text bine scris pe care-l întrevezi așa cum distingi pietrele de pe fundul unei ape tulburi, sărăcit în substanța lui printr-o superficială reprezentare. Personajele sunt surprinse în furtuna crizelor lor interioare, pe un teren arid al relațiilor de comunicare, cu atât mai arid cu cât legăturile sunt de durată, iar cauzele sunt de cele mai multe ori absurde sau imaginare. Un text care te pune în fața unor întrebări și chiar a unor răspunsuri stratificate în portretele psihologice și în oglinda strâmbă a actelor deprimante ale celor două cupluri: Frederike și Petrik, Betsi și Ringo. Întrebarea cea mai percutantă, dar și răspunsul ei străbat de la un capăt la altul conflictul piesei: ce-i determină pe unii oameni să trăiască într-o revoltă continuă asupra celuilalt? doar nevoia de emoție și greșeala de a o găsi în a-l nega pe celălalt, nimic altceva!

Lipsa de interacțiune afectivă a personajelor, modul lor de viață egoist, într-o permanentă cursă de devorare a celuilalt, plictiseala pietrificată într-un gol fără margini, urmărite microscopic doar în text, lasă un aer stătut și deprimant în sală. Dezechilibrul afectiv este radiografiat cu o cruzime a detaliului aproape sadică, într-un balans permanent de la un cuplu la celălalt: el infirm de la un accident de mașină, ea sătulă de nefericirea lui urlată pe care o suportă totuși cu un oarecare eroism – el sarcastic și violent, ea, gravida care poartă în pânțece parazitul ce „se uită la ea cu ochi de pește” și își neagă maternitatea din cauza urii lui pe urâtenia ei maternală. Un asemenea text în care pare să nu se întâmple nimic în afară mai mult decât înlăuntru, construit pe monologe și dialoguri în care nimeni nu ascultă pe nimeni, fără un lucru minuțios pe efectele emoției autentice, pe nuanțele ei, care să dea senzația de trăire vie, duce la platitudine și plictiseală. Senzația pe care o percepi este aceea de lipsă de accent pe trăire, de lipsa lucrului pe materialul emoțional dintr-o neglijență regizorală inadmisibilă. Vezi străduința actorilor de a se transpune, de a face legături, disperate uneori, cu cifrul secret și complex al personajului, dar mai mult de o schiță nu reușesc.